

ACC. N:R M. 14117: 1-4.

Landskap: SKÅNE Uppiecknare: Ulla Andersson
 Härad: GÄRDS Berättare: Lave Engström
 Socken: Ö. SÖNNARSLÖV *m. fl. sn* Berättarens yrke: F.d. byggnadsarbetare
 Uppteckningsår: 1954 Född år 1883 i Everöd

FOLKLIVS-
 ARKIVET
 LUND

Sid. 1 från Everöds sn, Gärds hd, Skåne;
 " 1-2 från Åhus sn, Villands hd, Skåne.

Biografiska uppgifter	Sid. 1
Vaktepåg i Härnestad, Åhus sn	" 1 - 2
Drängplatser	" 2
Anställning vid kalkbrottet i Maltesholm	" 2 - 3
Arbetstid, lön m.m., s.2;	
Arbetarnas bostäder, matstället, s.3;	
Fackföreningen, s.3.	
Templarorden i Everöd	" 3 - 4
Anställning vid Iföverken	" 4

Skriv endast på denna sida

ACC. N:R M. 14117: /.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Född i Everöd 1883, föräldrarna hade ett hus och en bit jord där. Fadern hade varit indelt korpral på Ljungbyhed. "Han behövde bara ut en gång om året, en månad egentligen, men ibland låg han över tiden, därför att han var där i stället för andra." Sedan arbetade fadern vid järnvägen som förman, därefter var han polis och fjärdingsman i åtta år, och sedan blev han inspektör för livförsäkringsbolaget De förenade. "Vi var nio syskon, och vi lever alla."

"Jag gick två klasser i småskolan och fyra klasser i storskolan. Jag var vaktepåg på en gård i Härnestad från det jag var 11 år till det jag blev 14. Från den 24 april till den 24 oktober var jag där, och jag fick 25 kr första året och 30 kr de bägge andra. Ock sen fick vi komma dit varje jul och vara där hela julhelgen, och då fick vi dessutom 5 kr. På efterhösten, när de hade 'pärege', fick vi vars 2 kr.

Där fanns en vaktepåg till, och han vaktade korna. Vi låg ute i drängkammaren tillsammans med drängarna, de var fyra stycken. Drängkammaren låg i samma länga som kostallet och hästastallet.

Jag vaktade 80 får. Det var får, som kom dit från andra socknar, de kallades 'leefår'. Bonden fick antagligen slaktfår och lamm i gengäld. Vid 7-8-tiden på kvällen kördes fåren in

ACC. N:R M. 14117:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

i en uthuslänga och fick stå där över natten, och vid 7-tiden på morgonen släpptes de ut igen.

Jag blev konfirmerad i Sönnarslövs kyrka 1899. Sen fick jag drängplats på en gård i Everöd, jag hade börjat där redan den vintern jag gick och läste. Jag var kördräng, och jag hade i lön 75 kr för hela året. Jag var på den gården bara ett år, sen tjänste jag på Everödsgården ett år och på en annan gård ett par år, och sen värvade jag mig på tre år vid dragonerna i Ystad.

1907, när jag var 24 år, började jag i Maltesholm, efter det att jag hade tagit avsked som militär. Jag kom direkt ut i brottet och bröt kalk där.

Det var 10 timmars arbetsdag, och vi började $\frac{1}{2}$ 8 och hade 28 öre i timmen. När jag slutade i Maltesholm, var vi uppe i 32 öre per timme.

I början var brottet så litet, att vi kunde stå och prata med varandra, men när jag slutade, tog det en timme att gå runt brottet. I början bröt vi loss kalken med spett, så att den föll ner på botten av brottet, och sen lastade vi den på vagnar med händerna. Det var tippvagnar, som gick på fyra hjul. Vi lastade 12 vagnar per dag, och en vagn rymde en kubik.

Jag arbetade bara i brottet. Tillsammans, både fabriksarbetare och brytare, var vi c:a 300 anställda. Fullt så många var vi inte 1907.

ACC. NR M. 14117:3.

Arbetarna i Maltesholm bodde i byarna runtomkring. Jag bodde hemma i Everöd, det var drygt $\frac{1}{2}$ mil från Maltesholm. Om vintern, när det var för räligt att ta sig hem, bodde jag på "Kasernen" i Maltesholm, där bodde ungarlarna.

Under kriget skaffade Winkvist, det var direktören, mat åt arbetarna. Han köpte hem amerikanskt fläsk, som arbetarna sen fick köpa för inköpspris. Dessutom fanns det ett matställe för arbetare och tjänstemän, där man fick middag för 50 öre, men det upphörde, när kriget var över.

Fackföreningen i Maltesholm hade bildats, när jag kom dit. Den behövdes, för de underhandlade ju om löner, bättre löner. Han som stiftade fackföreningen hette nog Ola Månsson. Vid strejken 1909 hette ordföranden Östergren, han var duktig till att underhandla. De som agiterade för fackföreningen i början, de kom på "svarta listan", och sen hade de svårt för att få arbete på andra platser.

Jag gick med i Templarorden i Everöd, när jag var 27 år. "Undfly frestelserna" hette den. I början var vi bara 10 - 15 stycken, men till sist var vi nog en 50 stycken. Jag var med i en blåssextett, spelade bastuba. En sergeant Karlsson från Åhus övade med oss. Vi i sextetten var alla från Everöd, de andra var skräddare och snickare, och en var målare. Vi hade samkväm om söndagarna, och på vardagskvällarna också, om vi hade tid. Ordföranden

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3.

ACC. N:R M. 14117:4

för Templarorden hette Ida (Fredberg?), det var egentligen hennes man, som var ordförande, men han hade aldrig tid, han var möllare och åkare.

Driften i Maltesholm upphörde 1928. De arbetare, som var över 50 år, fick 30 kr per månad i pension, de andra förflyttades hit till Bromölla.

När jag kom hit 1929, var jag först uppe i lyckorna och sprängde sten. Sen kom jag ner till porslinsfabriken, som byggdes 1929, där putsade jag golv. Jag har hållit på med sådant ända tills jag slutade på nyåret 1954."

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4